

- Utviklingen av politisk posisjon av det samiske folket i Nord

Pavel Přibáň

# Utviklingen av politisk posisjon av det samiske folket



- Etter slutten av andre verdenskrig avtok norvegiseringen gradvis.
- Sámirådet for Finnmark i 1953
- Det Norske Samerådet i 1964 - fokus på reindrift
- Alta-saken - hovedendringen i tilnærmingen til urbefolkningen på 60- og 70-tallet - Kommunikasjon med Norske Samers Riksforbund, Norske Reindriftsamers Landsforbund.
- Grunnloven fra 1988, artikkel 108: Statens myndigheter skal legge til rette for at det samiske folk, som urfolk, kan bevare og utvikle sitt språk, kultur og livsform.

# Sámetinget

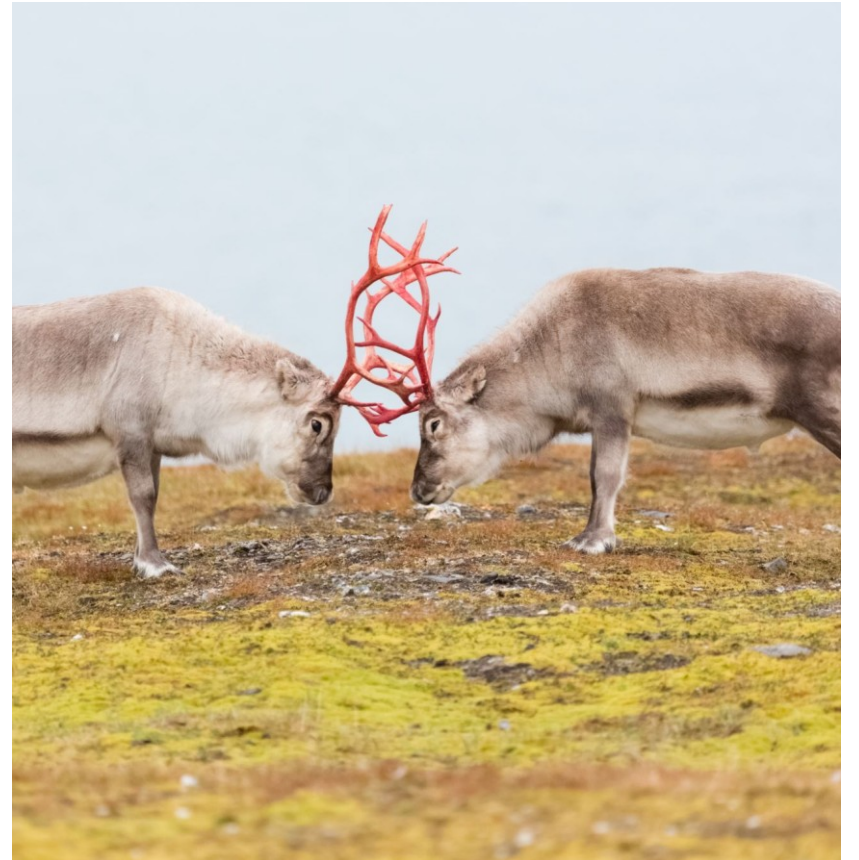


- Norsk parlament under kongen - åpnet av kongen i 1989, basert på Sameloven fra 1987
- §1-5 Samisk og norsk er språk av likeverdig verdi..
- §2-6 Alle personer som erklærer at de anser seg selv som samiske, og som enten:
  - a. har samisk som sitt daglige språk, eller
  - b. har eller har hatt en forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som deres daglige språk, eller
  - c. er barn av en person som er eller har vært registrert i Sametingsvalgmantallet
- kan kreve å bli inkludert i et eget register over samiske velgere i sin bostedskommune.
- Politiske partier fra hele landet

# Sverige

---

- 1992 Sameloven i Sverige - Parlamentet i Kiruna
- Svensk Sametinget under Landbruksdepartementet
- Stor innflytelse i reindriftsnæringen - Chernobyl
- Sveriges grunnlov - Lov 2: Mulighetene for Samene og etniske, språklige og religiøse minoriteter til å bevare og utvikle sin egen kultur og sosiale liv skal fremmes.
- En Samisk velger er en person som anser seg selv som Samisk, forutsatt at: 1) Han selv eller minst en av hans foreldre eller besteforeldre har lært Samisk som sitt første språk. 2) Han er etterkommer av en person som er registrert i et land, skatte- eller befolkningsregister som en fjell-, skog- eller fiske-Same eller 3) Minst en av hans foreldre har vært eller kunne ha blitt registrert som velger for et valg til Sametingsdelegasjonen eller Sametinget.



# Finland

---

- Sametinget i Finland (Saamelaiskäräjät) del og Justisdepartementet - Det aller første parlamentet fra 1972
- De første offisielle møtene fra 1976 - for å beskytte samenes kultur, språk og verdier, fra 1995 flere fullmakter
- Finlands grunnlov: "Samene har som urfolk, i likhet med romfolk og andre grupper, rett til å bevare og utvikle sitt eget språk og sin egen kultur. Bestemmelser om samenes rett til å bruke samisk språk overfor myndighetene fastsettes ved lov."
- Samisk velger er en person som anser seg selv som same, forutsatt: 1) At han selv eller minst en av hans foreldre eller besteforeldre har lært seg samisk som førstespråk 2) at han er etterkommer av en person som er innført i alands-, skatte- eller manntallet som fjell-, skog- eller fiskelapp; eller 3) at minst en av hans foreldre er eller kunne ha vært innført i valgmanntallet ved valg til Sametinget eller Sametinget.



# Rusland

- Samer i Russland - reinsdyr til kolchozer
- Flyttet til noen få byer, på 1920-tallet 15 % av befolkningen, på 1980-tallet 0,15 % av befolkningen.
- Kola Samisk forbund fra 2010 - annerledes enn andre
- Hovedsenteret i Lovorezo og Murmansk



(b)

# Samarbeid

- Nordic Sámi Council – 1956 – internasjonalt samarbeid mellom 4 land
- 1976 – Rådet ble en del av Verdensrådet for urfolk (World Council For Indigenous Peoples).
- Fra 1989 er (Nordisk) Sameråd rådgivende organ for FN.
- Møter hvert fjerde år - siste møte var planlagt til 2022 i Russland.
- Det viktigste samarbeidet foregår på parlamentarisk nivå.

# Kilder

- HENRIKSEN, John B.: *Saami Parliamentary Co-operation*. Kobenhaven 1999, Nordic Sámi Institute, 100p.
- JOSEFSEN, Eva: *The Saami and the National Parliaments – Channels for Political Influence*. Gáldu Čála, 2007.
- MADORSKY, Rachel: *Kola Saami and Soviet Epoch, (Part VI)*. 2009.
- PARMANN, Georg: *Alta: A Classic Confrontation*. *Ambio*, 10, 1981, č. 2/3, s. 152-153,
- *The Red Book of the Peoples of the Russian Empire – The Kola Lapps*. 1993
- SOMBY, Ande: *The Alta Case In Norway. A Story about how another Hydro-electric Dam Project was Forced through Norway*. Tromsø 1999, University of Tromsø, 13 p.